

МАДАНИЯТ ЧОПРАҲАЛАРИ

ПЕРЕКРЁСТОК КУЛЬТУРЫ

CROSSROADS OF CULTURE

№2 (2019)

TOSHKENT-2019

Бош муҳаррир:

Юсупова Марина Римовна
санъатшунослик фанлари
номзоди, доцент

Главный редактор:

Юсупова Марина Римовна
кандидат искусствоведения,
доцент

Chief Editor:

Yusupova Marina Rimovna
candidate of art science, assistant
professor

Масъул котиб:

Маматқосимов Жаҳонгир
Абиркулович - доцент

Ответственный секретарь:

Маматқосимов Джаҳонгир
Абиркулович - доцент

Executive Secretary:

Mamatkasimov Jakhongir
Abirkulovich - assistant professor

Таҳрир ҳайъати:

Баяндиёв Тешавой Баяндиёвич
- санъатшунослик фанлари
доктори, профессор

Редакционная коллегия:

Баяндиёв Тешавой Баяндиёвич
- доктор искусствоведения,
профессор

Editorial team:

Bayandiev Teshavoy
Bayandievich - Doctor of Arts,
Professor

Маврулов Абдухалил
Абдулхаевич - тарих фанлари
доктори, профессор

Маврулов Абдухалил
Абдулхаевич - доктор
исторических наук, профессор

Mavrulov Abdukhalil
Abdulhaevich - Doctor of
Historical Sciences, Professor

Иброҳимов Оқилхон Акбарович
- санъатшунослик фанлари
доктори, профессор

Иброҳимов Оқилхон Акбарович
- доктор искусствоведения,
профессор

Ibrokhimov Okilkhon
Akbarovich - Doctor of Arts,
Professor

Исакулова Нилуфар
Жаникуловна - педагогика
фанлари доктори, профессор

Исакулова Нилуфар
Жаникуловна - доктор
педагогических наук,
профессор

Isakulova Nilufar Zhanikulovna -
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor

Нишонбоева Кундузхон
Вахобовна - тарих фанлари
номзоди, доцент

Нишонбоева Кундузхон
Вахобовна - кандидат
исторических наук, доцент

Nishonboeva Kunduzkhon
Vakhobovna - candidate of
historical sciences, assistant
professor

Хайтматова Сабохат
Агзамовна - санъатшунослик
фанлари номзоди, доцент

Хайтматова Сабохат
Агзамовна - кандидат
искусствоведения, доцент

Khaymatova Sabokhat
Agzamovna - candidate of art
science, assistant professor

Худоев Гани Муҳаммадович -
санъатшунослик фанлари
бўйича фалсафа доктори,
доцент

Худоев Гани Муҳаммадович -
доктор философских наук в
области по искусствоведению,
доцент

Khudoev Gani Muhammadovich
- Doctor of Philosophy (PhD)
in the field of art sciences,
assistant professor

Турсунметова Робия Абдулла
қизи - PhD таянч докторант

Турсунметова Робия Абдулла
қизи - PhD докторант

Tursunmetova Robiya Abdulla
qizi - PhD researcher

Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амир Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МУНДАРИЖА \ СОДЕРЖАНИЕ \ CONTENT

1. Нишонбоева Кундуз Вахобовна. ЗАМОНАВИЙ ТРАНСФОРМАЦИОН ЖАРАЁНЛАР ВА ЎЗБЕКИСТОНДА МАДАНИЯТЛАРАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ.....	4
2. Носирова Адиба Мансуровна. САҲНА НУТҚИ МЕТОДОЛОГИЯСИ ВА ПЕДАГОГИКАСИНИНГ ТАДРИЖИЙ ОМИЛЛАРИ.....	13
3. Юсупова Марина Римовна. ЗНАЧЕНИЕ БИОМЕХАНИКИ МЕЙЕРХОЛЬДА В ПОДГОТОВКЕ СОВРЕМЕННОГО АКТЕРА.....	21
4. Маматқосимов Жаҳонгир Абиркулович. КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИДА НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОСНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....	28
5. Мамажонов Дилшод, Кадиров Буривой. ТЕНДЕНЦИИ СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА В 1950-1980 ГОДЫ И ИХ ПОСЛЕДСТВИЯ.....	34
6. Давлатов Ойбек Ғаниевич. МАРКАЗИЙ ОСИЁ МИНИАТЮРА САНЪАТИ ШАКЛЛАНИШНИНГ ТАРИХИЙ-ИЖТИМОИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ.....	40
7. Аҳмедова Ойгул Махамдалиевна. ХАЛҚ ТАҚВИМИНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШ ТАРИХИДА МИФОЛОГИК ҚАРАШЛАР.....	46
8. Курбанова Нигора Рахимжановна. РОЛЬ ИЗУЧЕНИЯ ПСИХОЛОГИИ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСТВА.....	50
9. Алимджанова Нодира Абдугапаровна. ЎЗБЕК МУСИҚА МАДАНИЯТИ РИВОЖИ ТАРИХИГА БИР НАЗАР.....	56
10. Каримов Бобур. МУСИҚАЛИ ТЕАТР АКТЁРЛАРИНИ ТАРБИЯЛАШДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛИШИ ЛОЗИМ БЎЛГАН ОМИЛЛАР.....	62

МАДАНИЯТ ЧОРРАҲАЛАРИ ПЕРЕКРЁСТОК КУЛЬТУРЫ CROSSROADS OF CULTURE

Маматқосимов Жаҳонгир Абиркулович

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти доценти

e-mail: jahongir.80@mail.ru

КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИДА НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОСНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-0737-2019-2-4>

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақолада номоддий маданий мерос тушунчаси, номоддий маданий мерос муҳофазаси юзасидан қабул қилинган ҳужжатлар мазмун-моҳияти ва уларнинг аҳамияти, ўқувчиларда номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан методик тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: Номоддий маданий мерос, муҳофаза, номоддий маданий мероснинг ҳуқуқий асослари, Конвенция, маданият, санъат, ўрта-махсус, касб-ҳунар таълими, методик тавсия.

Маматқосимов Жаҳонгир Абиркулович

Доцент Государственного института искусств и культуры Узбекистана

e-mail: jahongir.80@mail.ru

ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОХРАНЫ НЕМАТЕРИАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

АННОТАЦИЯ

В этой статье разъясняется понятие нематериального культурного наследия, важность и содержания документов направленные на защиту нематериального культурного наследия, также даны методические рекомендации по совершенствованию системы защиты нематериального культурного наследия учащимися.

Ключевые слова: Нематериальное культурное наследие, нормативно-правовая

база для защиты нематериального культурного наследия, конвенции, культура, искусства, среднее специальное образование, профессиональное обучение, методическая рекомендация.

Jakhongir Mamatkasimov

Assistant Professor of the State Institute of Arts and Culture of Uzbekistan

e-mail: jahongir.80@mail.ru

LEGAL BASIS FOR IMPROVING THE PROTECTION OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE IN VOCATIONAL EDUCATION

ANNOTATION

In this article explains the concept of intangible cultural heritage, importance of the content of the documents under the protection of intangible cultural heritage, also methodological recommendations to improve the system of protection of intangible cultural heritage by students.

Key words: Intangible cultural heritage, legal documents to save the intangible cultural heritage, Convention, culture, art, specialized secondary education, vocational training, methodologic recommendations.

Ёшларнинг маънавий ва ҳуқуқий қиёфасини шакллантириш, уларга таълим беришга йўналтирилган ижтимоий тараққиёт билан узвий алоқадорликда ривожланиб бораётган фан-техника ютуқларидан самарали фойдалана олиш ҳамда ижтимоий ҳаётига шиддатли тезликда ахборотлар оқимини қабул қилиб олиш, уларни таҳлил этиш, қайта ишлаш, назарий жиҳатдан умумлаштириш, хулосалаш ҳамда ёшларга етказиб беришни йўлга қўйиш таълим тизими олдида турган долзарб муаммолардан бири ҳисобланади. Бу муаммоларни ҳал этишда халқ оғзаки ижодиёти асарлари, байрам ва томошалар, миллий урф-одат ва ўйинлардан, мусиқа, ашула ва рақс, миллий ҳунармандчилик намуналари, умумий маънода номоддий маданий мерос (НММ)дан кенг фойдаланиш ўринлидир.

"Номоддий маданий мерос" тушунчаси урф-одатларни, ўзига хосликни ифодалаш шакллари, билимлар ва кўникмаларни, шунингдек, улар билан боғлиқ жиҳозлар, предметлар, артефактлар ва маданий маконларни акс эттиради, улар эса ўз навбатида ҳамжамиятлар, гуруҳлар томонидан, алоҳида ҳолатларда эса муайян шахс маданий меросининг бир қисми сифатида тан олинганлигини англатади. Авлоддан авлодга ўтиб келаётган бундай номоддий маданий мерос доимо муайян ҳамжамиятлар ва гуруҳлар томонидан уларнинг атроф-муҳитга, табиатга ва ўз тарихига боғлиқ ҳолда яратилади ва бу уларда ўзига хосликни, ворислик туйғусини шакллантиради ҳамда шу билан инсоният ижодини ва маданий турли-туманликнинг ҳурмат қилинишига кўмаклашади [2].

НММнинг ҳуқуқий асослари Конституция ва қабул қилинаётган қонунларимиз ва бир қанча меъёрий ҳужжатларда ўз аксини топмоқда. Конституциямиз ва қонунларимиз маънавий ва моддий бойликларни асраб-авайлаш, уларни тараққий эттириш чора-тадбирларига қаратилган бўлиб, мазмун моҳиятида шахснинг

маънавий ва ҳуқуқий қиёфасини шакллантириш устувор йўналиш ҳисобланиб, мазкур тадқиқотнинг мақсадини ташкил этади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 1-расмда ифода этилган моддаларида фуқароларнинг НММни муҳофаза қилиш мажбурияти ва бурчлари этиб қайд этилган [1].

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ВА НММ МУҲОФАЗАСИ

I боб 4-моддаси: Ўзбекистон Республикасининг давлат тили ўзбек тилидир. Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одаглари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади

VII боб 29-моддаси: Ҳар ким фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқига эга. Ҳар ким ўзи истаган ахборотни излаш, олиш ва уни тарқатиш ҳуқуқига эга, амалдаги конституциявий тузумга қарши қаратилган ахборот ва қонун билан белгиланган бошқа чеклашлар бундан мустаснодир. Фикр юритиш ва уни ифодалаш эркинлиги фақат давлат сирини ва бошқа сирларга тааллуқли бўлган тақдирдагина қонун билан чекланиши мумкин

XI боб 49-моддаси: Фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб асрашга мажбурдирлар. Маданият ёдгорликлари давлат муҳофазасидадир

1-расм. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва НММ муҳофазаси

НММдан таълим тизимида кенг фойдаланиш, уни тарғиб қилиш билан биргаликда, бу ўлмас меросни асраш, муҳофаза қилиш ҳам куннинг долзарб масаласи ҳисобланиб, НММни муҳофаза қилиш масалалари илк бора ЮНЕСКОнинг 1989 йилдаги "Анъанавий маданият ва фольклорни муҳофаза қилиш" бўйича Тавсияларидан бошланди ва шу тариқа 1994 йилдан миллий тизимлар (давлатлар) томонидан номоддий маданий меросни ўзида сақловчи ва бошқаларга етказувчиларнинг расман тан олишини ва улар томонидан ушбу мероснинг келгуси авлодга етказилишига кўмаклашиш мақсадида "Инсониятнинг яшовчи (тирик) дурдоналари" Дастури бошланди.

XX асрнинг сўнгги йилларига келиб НММ билан шуғулланувчилар, жумладан, соҳа экспертлари хулосасига кўра НММ муҳофазасининг ҳуқуқий асослари яратилиши бўйича кескин, қатъий чоралар кўриш лозимлиги таъкидланди ва ЮНЕСКО Бош Конференциясининг 2001 йилда бўлиб ўтган 31-сессиясида янги халқаро норматив механизм вазифасини ўтовчи Конвенция яратиш режалаштирилди. Бу жараёнлар пировардида ЮНЕСКО Бош Конференциясининг 2003 йил 17 октябрдаги 32-сессиясида "Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш" Конвенцияси қабул қилинди.

Мазкур конвенциянинг 2-моддасида "муҳофаза" тушунчаси қуйидагича изоҳланади: "Муҳофаза" сўзи номоддий маданий мерос ҳаётлигини таъминлаш,

шу билан бирга, уни идентификациялаш, ҳужжатлаштириш, тадқиқ қилиш, сақлаш, ҳимоя қилиш, оммалаштириш, ролини ошириш, тарғиб қилиш чораларини, асосан расмий ва норасмий таълим ёрдамида амалга ошириш ҳамда бундай мероснинг турли жиҳатларини қайта барпо этиш деган маънони англатади [2].

Шунингдек, НММни муҳофаза қилишни таъминлаш, ривожлантириш ва ролини ошириш борасида мазкур Конвенциянинг 13-моддасида қуйидагилар қайд этилган: а) номоддий маданий мероснинг жамиятдаги ролини ошириш ва ушбу меросни муҳофаза қилишни режалаштириш дастурига киритишга йўналтирилган умумий сиёсатни ишлаб чиқади ва амалга оширади; б) ўз ҳудудида мавжуд бўлган номоддий маданий меросни муҳофаза қилишга ихтисослашган бир ёки бир нечта ваколатдор ташкилотни аниқлайди ёки ташкил этади; с) номоддий маданий меросни, хусусан, хавф остида бўлган номоддий маданий меросни самарали муҳофаза қилиш мақсадида илмий, техникавий, санъатшунослик соҳасидаги тадқиқотларга, шунингдек илмий-тадқиқот методологияларини ишлаб чиқишга яқиндан кўмаклашади; д) қуйидаги вазифаларга йўналтирилган ҳуқуқий, техникавий, маъмурий ва молиявий чораларни кўради: I) номоддий маданий меросни бошқариш соҳасида кадрлар тайёрловчи муассасаларни ташкил этиш ёки мустақкамлашга кўмаклашиш, шунингдек, Ушбу меросни турли анжуманлар ва уни маконларда кенг тақдим этишга қаратилган сай-ҳаракатлар орқали таништириш ва тарғиб этиш; II) номоддий маданий мероснинг у ёки бу жиҳатларидан фойдаланиш имкониятини тартибга солиш, қабул қилинган қоидаларга қатъий риоя қилиш тамойилини амалга жорий этиш асосида номоддий маданий меросдан фойдаланиш имкониятини ошириш; III) номоддий маданий меросни ҳужжатлаштириш билан шуғулланувчи муассасаларни барпо этиш ва улардан фойдаланишни енгиллаштириш [2].

НММ муҳофазасини таълим тизимига жорий қилиш ва уни оммалаштириш юзасидан НММни муҳофаза қилиш бўйича халқаро конвенциянинг 14-моддасида таълим, жамоатчиликнинг хабардорлигини ошириб бориш ва салоҳиятни мустақкамлаш мақсадида ҳар бир иштирокчи-давлат ўз ихтиёрида бўлган воситаларни қуйидагиларга йўналтириш юзасидан мазкур бандлар мавжуд: а) номоддий маданий мероснинг жамиятда кенг тан олинishi, ҳурмат қилиниши ва эътироф этилиши жараёнига, хусусан, қуйидаги воситалар орқали кўмаклашиш: I) таълим дастурлари орқали жамоатчиликнинг, хусусан, ёшларнинг номоддий маданий мерос тўғрисидаги билимларини ошириш; II) таълим ва кадрлар тайёрлаш соҳасида тегишли ҳамжамиятларга ва гуруҳларга мўлжалланган аниқ дастурлар ишлаб чиқиш; III) номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш соҳасида, хусусан, бошқарув ва илмий-тадқиқот масалалари билан боғлиқ имкониятларни ошириш бўйича тегишли чора-тадбирларни ишлаб чиқиш; IV) билимларни тарқатишнинг норасмий усулларидан фойдаланиш; б) номоддий маданий меросга хавф солаётган таҳдидлар, шунингдек, мазкур Конвенциянинг бажарилиши юзасидан олиб борилаётган тадбирлар ҳақида жамоатчиликни хабардор қилиб туриш; с) номоддий маданий меросни намоён этиш учун керак бўлган табиий маконлар ва тарихий жойларнинг ҳудудларини муҳофаза қилиш соҳасидаги таълимга кўмаклашиш [2].

НММни муҳофаза қилиш бўйича халқаро конвенция Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасида 2007 йил 21 ноябрда қабул қилиниб,

Сенат томонидан 2007 йил 1 декабрда маъқулланиб, 2007 йил 12 декабрь куни "Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисидаги халқаро Конвенцияни (Париж, 2003 йил 17 октябрь) ратификация қилиш ҳақида"ги ЎРҚ-122-сон Қонун қабул қилинди.

2007 йил 12 декабрь куни "Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисидаги халқаро Конвенцияни (Париж, 2003 йил 17 октябрь) ратификация қилиш ҳақида"ги ЎРҚ-122-сон Қонун асосида 2001 йил 30 август куни қабул қилинган "Маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида"ги Қонунга ўзгартиришлар киритилиб 2009 йилнинг 9 октябрида "Маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартиришлар киритиш ҳақида" ЎРҚ-228-сонли Қонуни қабул қилинди.

Юқорида таъкидланган қонун ва ҳужжатлар асосида 2010 йил 7 октябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "2010-2020 йилларда номоддий маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш, асраш, тарғиб қилиш ва улардан фойдаланиш Давлат дастурини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарори қабул қилинди. Мазкур Давлат дастури ўқувчиларда НММни муҳофаза қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан қуйидаги бандлар ўз ифодасини топган: Номоддий маданий меросни ўрганиш масалаларини олий таълим ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларининг тегишли фанлар ўқув дастурларига киритиш, қўлланмалар тайёрлаш ва чоп этиш; Номоддий маданий мерос, уни сақлаш ва муҳофаза қилиш тушунчаларини умумий ўрта таълим мактабларида ўқитиладиган ижтимоий фанлар ҳамда ўқув дастурларига киритиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш ва жорий этиш; Умумтаълим мактаблари ўқитувчиларининг малака ошириш курслари ўқув режалари ва дастурларига номоддий маданий меросни ўрганишга бағишланган мавзуларни киритиш; Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институти (ҳозирда Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти) негизида номоддий маданий мерос билан боғлиқ фанлардан сабоқ берувчи ўқитувчиларнинг ихтисослик салоҳиятини ошириш. Уларга мўлжалланган малака ошириш дастурларини тайёрлаш; Номоддий маданий меросни сақловчи ва етказувчиларни ўқув дастурларини такомиллаштириш ишларига ва бевосита ўқув жараёнига жалб этиш, уларга шарт-шароитлар яратиш; Номоддий маданий меросни ўрганишга қизиқувчи талаба ва ўқувчилар учун ёзги ўқув курслари, очик эшиклар куни каби тадбирларни ташкил этиш; Ёшларни номоддий маданий мерос бўйича материаллар тўплаш ва тарғибот ишларига жалб этиш; Номоддий маданий мерос тарғиботи билан боғлиқ фото ва видео танловлар ташкил этиш; Нодавлат ташкилотлар ва муассасаларга мўлжалланган, номоддий маданий меросдан тадбиркорликда фойдаланишга оид дастурлар ишлаб чиқиш; Олий таълим ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими ҳамда умумий ўрта таълим муассасаларида "Хазина", "Мерос", "Барҳаёт анъаналар" кўрик-танловларини ўтказиш; Мусиқа, маданият ва санъат таълими йўналишларида ўқиётган талабаларнинг номоддий маданий мерос борасидаги тадқиқотларни қўллаб-қувватлаш ва ушбу йўналишдаги энг яхши тадқиқотлар танловларини эълон қилиш, ғолибларни рағбатлантириш. Энг сара ишларни илмий тўплам шаклида чоп этиш; Номоддий маданий мерос билан шуғулланувчи мутахассисларнинг малакасини ошириш; Умумтаълим мактабларидаги Мусиқа фани дарсликларини номоддий маданий меросга оид маълумотлар билан бойитиш орқали такомиллаштириш [3].

Шунингдек, мустақиллик йилларида НММ тиклаш, тараққий эттириш ва муҳофаза қилиш юзасидан ҳукуратимиз томонидан бир қанча қарор, фармойиш, фармон ва дастурлар қабул қилинган бўлиб, бу жараёнлар НММ барқарорлигини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Тадқиқот доирасида ўрта махсус, касб-ҳунар таълими ДТС, ўқув режалари, фан дастурлари ва ўқув адабиётлари таҳлил этилди. Таҳлил натижасига кўра ўқувчиларда НММни муҳофаза қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан қуйидаги методик тавсиялар ишлаб чиқилди:

Биринчидан, таълим тизимига номоддий маданий меросни ўрганиш масалаларига тегишли фанларни жорий этиш.

Иккинчидан, фан дастурлари ва ўқув адабиётидаги мавжуд мавзулар мазмунини НММ муҳофазаси билан бойитиш.

Учинчидан, НММ муҳофазаси юзасидан ўқув-услубий қўлланмалар тайёрлаш, аудио ва видео материаллар тўплаш, электрон дарсликлар ва мультимедиялар, тақдимотлар тайёрлаш.

Тўртинчидан, дарс ва дарсдан ташқари таълимни НММни муҳофаза қилиш билан боғланган ҳолда олиб бориш.

Бешинчидан, педагоглар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш жараёнига НММни муҳофаза қилишга оид мавзулар ва ўқув соатларини киритиш.

Ўқувчиларда НММни муҳофаза қилиш тизимини такомиллаштиришнинг ҳуқуқий асослари юқорида қайд этилган ҳужжатларда ўз аксини топган бўлиб, қабул қилинган қарор ва фармонлар НММ мерос муҳофазаси ва унинг истиқболини кафолатлайди.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. - Тошкент: Ўзбекистон, 2003. 40 б.
2. Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш бўйича халқаро Конвенция. - Париж. 2003 йил 17 октябрь.
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 7 октябрдаги "2010-2020 йилларда номоддий маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш, асраш, тарғиб қилиш ва улардан фойдаланиш" Давлат дастури. - Тошкент: 2010.

ISSN 2181-0737

Doi Journal 10.26739/2181-0737

МАДАНИЯТ ЧОРРАҲАЛАРИ

ПЕРЕКРЁСТОК КУЛЬТУРЫ

CROSSROADS OF CULTURE

№2 (2019)

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амир Темуր пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000